

Ο Φόβος

Ο φόβος ξυπνάει από την επιθυμία να κατέχεις κάτι, είναι υποηρωϊόν. Επειδή υπάρχει επιθυμία, γι' αυτό υπάρχει φόβος. Αν δεν έχεις επιθυμία ότι θα ήθελες τούτο κι εκείνο στο μέλλον, τότε δεν υπάρχει φόβος. Αν δεν θέλεις να πας πουθενά, τότε κανείς δεν μπορεί να σε φοβίσει.

Αν αρχίσεις να ζεις στη στιγμή, ο φόβος εξαφανίζεται. Ο φόβος έρχεται μέσα από την επιθυμία. Έτσι ουσιαστικά, η επιθυμία είναι αυτή που δημιουργεί το φόβο. Κοίταξέ το. Όποτε υπάρχει φόβος, κοίτα από που έρχεται – ποια επιθυμία είναι αυτή που τον δημιουργεί – και ύστερα δες την ματαιότητα που υπάρχει. Πως μπορείς να κάνεις κτήμα σου έναν άντρα ή μια γυναίκα. Είναι τόσο χαζή, ανόητη ιδέα. Μόνο τα πράγματα μπορούν να γίνουν κτήμα μας, τα άτομα όχι.

Ένα άτομο είναι ελευθερία. Ένα άτομο είναι όμορφο εξαιτίας της ελευθερίας. Αγαπάς μία γυναίκα επειδή είναι ελεύθερη. Ύστερα την βάζεις στο κλουβί: ύστερα πας στο δικαστήριο και παντρεύεσαι και φτιάχνεις γύρω της ένα όμορφο κλουβί – ίσως χρυσό – πλουμισμένο με διαμάντια, όμως εκείνη δεν είναι πια η ίδια γυναίκα. Και τώρα έρχεται ο φόβος. Φοβάσαι, φοβάσαι επειδή μπορεί στη γυναίκα να μην αρέσει το κλουβί. Μπορεί να λαχταρίσει πάλι την ελευθερία της. Και η ελευθερία είναι ύστατη αξία, ο άνθρωπος δεν μπορεί να την ξεχάσει.

Αργά ή γρήγορα η γυναίκα θα αρχίσει να βαριέται, να φτάνει στα όριά της. Θα αρχίσει να κοιτάζει κάποιον άλλον. Φοβάσαι. Ο φόβος έρχεται γιατί θέλεις να την έχεις κτήμα σου – πρώτα από όλα όμως, γιατί θέλεις να την έχεις ιδιοκτησία σου; Γίνε μη κτητικός και ύστερα δεν υπάρχει φόβος. Και αφού δεν υπάρχει φόβος, πολλή από την ενέργειά σου που συμμετέχει, πιάνεται, κλειδώνεται μέσα στο φόβο, γίνεται διαθέσιμη, και αυτή η ενέργεια μπορεί να γίνει η δημιουργικότητά σου. Μπορεί να γίνει χορός, γιορτή.

Φοβάσαι να πεθάνεις; Ο Βούδας λέει: Δεν μπορείς να πεθάνεις, γιατί έτσι και αλλιώς, δεν είσαι. Πως μπορείς να πεθάνεις; Κοίταξε στην ύπαρξή σου, μπες βαθιά μέσα σ' αυτήν. Κοίτα, ποιος είναι εκεί να πεθάνει; - και δε θα βρεις καθόλου εγώ εκεί. Ύστερα δεν υπάρχει πιθανότητα θανάτου. Μόνο η ιδέα του εγώ δημιουργεί το φόβο του θανάτου. Όταν δεν υπάρχει εγώ, δεν υπάρχει θάνατος. Είσαι απόλυτη σιωπή, ανυπαρξία θανάτου, αιωνιότητα – όχι σαν εσένα, αλλά σαν ανοιχτός ουρανός, αμόλυντος από την ιδέα του εγώ, του εαυτού – αδέσμευτος, ακαθόριστος. Τότε δεν υπάρχει φόβος.

Ο φόβος έρχεται επειδή υπάρχουν άλλα πράγματα. Πρέπει να τα κοιτάξεις αυτά τα πράγματα, και ερευνώντας τα θα αρχίσεις να αλλάζεις τα πράγματα. Δεν μπορεί ούτε να τιθασευτεί ούτε να σκοτωθεί ο φόβος. Μπορεί μόνο να κατανοηθεί. Άσε την κατανόηση νάναι ο μοναδικός σου νόμος.

Η ζωή είναι Όμορφη... και Ανασφαλής

Όταν ακούω τα συναισθήματά μου, την εσωτερική μου φωνή, μου λένε να μην κάνω τίποτα, απλώς να κοιμάμαι, να τρώω και να παίζω στην παραλία.

Φοβάμαι να ακολουθήσω αυτά τα αισθήματα γιατί νομίζω ότι θα γίνω πολύ αδύναμος ώστε να επιβιώσω σ' αυτόν τον κόσμο. Θα με προστατέψει η ύπαρξη όταν επιτρέψω στον εαυτό μου να αφεθεί;

Κατ' αρχήν: Δεν υπάρχει ανάγκη να επιβιώσεις σ' αυτόν τον κόσμο. Αυτός ο κόσμος είναι ένα τρελοκομείο. Δεν υπάρχει ανάγκη να επιβιώσεις σ' έναν κόσμο φιλοδοξίας, πολιτικής, εγώ. Αυτή είναι η αρρώστια. Αλλά δεν υπάρχει άλλος τρόπος να υπάρξεις, ολόκληρη η θεωρία της θρησκείας είναι: ότι μπορείς να είσαι σ' αυτόν τον κόσμο και να μην είσαι μέρος του.

«Όταν ακούω τα συναισθήματά μου και την εσωτερική μου φωνή μου λένε να μην κάνω τίποτα...» Τότε μην κάνεις τίποτα. Δεν υπάρχει κανείς πιο ψηλά από σένα και ο Θεός σου μιλά κατευθείαν. Αν απλώς αισθάνεσαι να κοιμηθείς, να φας, και να παίζεις στην παραλία, θαυμάσια. Άστο νάναι η θρησκεία σου. Μη φοβάσαι. Πρέπει να αφήσεις το φόβο. Και αν το πρόβλημα είναι το να διαλέξεις ανάμεσα στο εσωτερικό συναίσθημα και το φόβο, διάλεξε το συναίσθημα. Μην διαλέγεις το φόβο. Τόσοι πολλοί άνθρωποι διάλεξαν τη θρησκεία τους από φόβο, έτσι ζουν σε μια κόλαση. Δεν είναι ούτε θρησκευόμενοι, ούτε κοσμικοί. Ζουν στην αναποφασιστικότητα.

Ο φόβος δεν πρόκειται να βοηθήσει. Ο φόβος πάντα σημαίνει φόβο για το άγνωστο. Ο φόβος πάντα σημαίνει φόβο για το θάνατο. Ο φόβος πάντα σημαίνει φόβο μήπως χαθώ. Πρέπει να αποδεχτείς την αβεβαιότητα του αγνώστου, την στενοχώρια και την ενόχληση

του αγνώστου, του ασυνήθιστου. Αυτό είναι το τίμημα που πρέπει να πληρώσει κανείς για την ευλογία που τον ακολουθεί, και τίποτα δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς να πληρώσεις γι' αυτό. Πρέπει να πληρώσεις γι' αυτό, αλλιώς θα μείνεις παράλυτος από το φόβο. Ολόκληρη η ζωή σου θα χαθεί.

Απόλαυσε οποιοδήποτε κι αν είναι το συναίσθημά σου.

«*Νομίζω πως θα 'μαι πολύ αδύναμος να επιβιώσω σ' αυτόν τον κόσμο*». Δεν υπάρχει λόγος. Αυτός είναι ο φόβος που σου μιλά, φόβος που δημιουργεί κι άλλους φόβους. Ο φόβος γεννάει περισσότερο φόβο.

«*Θα με προστατέψει η ύπαρξη;*» Ξανά ο φόβος ζητά εγγυήσεις, υποσχέσεις. Ποιος υπάρχει εκεί για να σου δώσει την εγγύηση; Ποιος μπορεί να είναι εγγύηση για τη ζωή σου; Ζητάς ένα είδος ασφάλειας. Όχι δεν υπάρχει πιθανότητα. Στην ύπαρξη τίποτα δεν είναι εξασφαλισμένο – τίποτα δεν μπορεί να είναι. Και αυτό είναι το καλό. Αλλιώς, αν η ύπαρξη είναι εξασφαλισμένη, θάσαι ήδη εντελώς νεκρός. Τότε ολόκληρη η συγκίνηση του νάσαι ζωντανός σαν ένα νέο φύλλο στον δυνατό άνεμο θα χαθεί.

Η ζωή είναι όμορφη επειδή είναι ανασφαλής. Η ζωή είναι όμορφη γιατί υπάρχει ο θάνατος. Η ζωή είναι όμορφη γιατί μπορεί να χαθεί. Αν δεν μπορείς να τη χάσεις, τα πάντα γίνονται εξαναγκαστικά, τότε η ζωή γίνεται φυλακή. Δεν θα μπορέσεις να την απολαύσεις. Ακόμη και όταν σε διατάζουν να είσαι ευδαίμων, σε διατάζουν να είσαι ελεύθερος, και η ελευθερία και η ευδαιμονία εξαφανίζονται.

«*Θα με προστατεύσει η ύπαρξη όταν επιτρέψω στον εαυτό μου να αφεθεί;*» Δοκίμασε. Μονάχα ένα πράγμα μπορώ να σου πω... Δεν μιλάω στο φόβο σου, έχε το υπόψη. Μονάχα ένα πράγμα μπορώ να σου πω: Όλοι όσοι δοκίμασαν ανακάλυψαν ότι προστατεύει. Αλλά δεν μιλάω στο φόβο σου. Απλώς ενθαρρύνω την περιπέτειά σου, αυτό είναι όλο. Σε πείθω, σε δελεάζω προς την περιπέτεια. Δεν μιλάω στο φόβο σου. Όλοι όσοι προσπάθησαν ανακάλυψαν ότι η προστασία είναι απέραντη.

Όμως δεν ξέρω αν μπορείς να καταλάβεις την προστασία που το σύμπαν σου παρέχει. Η προστασία που αναζητάς δεν μπορεί να σου δοθεί από το σύμπαν γιατί δεν ξέρεις τι ζητάς. Ζητάς το θάνατο. Μονάχα ένα νεκρό σώμα είναι απόλυτα προστατευμένο. Οτιδήποτε ζωντανό βρίσκεται πάντα σε κίνδυνο. Όντας ζωντανός κινδυνεύεις. Όσο περισσότερο ζωντανός – τόσο μεγαλύτερη η περιπέτεια, ο κίνδυνος.

Ο Νίτσε συνήθιζε να έχει ένα απόφθεγμα στον τοίχο του: Ζήσε επικίνδυνα. Κάποιος τον ρώτησε, «Γιατί το έγραψες αυτό;» Είπε, «Απλώς μία υπενθύμιση, γιατί ο φόβος μου είναι τρομερός»

Ζήσε επικίνδυνα γιατί είναι ο μόνος τρόπος να ζεις. Δεν υπάρχει άλλος. Άκου πάντα το κάλεσμα του αγνώστου και αφέσου να βρίσκεσαι πάντα σε κίνηση. Ποτέ μην προσπαθείς να αγκιστρωθείς από κάπου. Το να αγκιστρωθείς σημαίνει να πεθάνεις, είναι ένας πρώιμος θάνατος.

Ήταν άνοιξη στο πανεπιστήμιο Κολούμπια και επιγραφές «Μην Πατάτε» ξεφύτρωναν στο φρεσκοσπαρμένο γρασίδι. Οι φοιτητές αψιφούσαν τις προειδοποιήσεις, που ακολουθήθηκαν από ειδικές εκκλήσεις, και συνέχισαν να ποδοπατούν το χορτάρι. Το θέμα άρχισε να γίνεται καυτό, μέχρι που τελικά οι υπεύθυνοι των κτηρίων και των χώρων του πανεπιστημίου πήγαν για το πρόβλημα στον στρατηγό Αϊζενχάουερ, που ήταν πρόεδρος του πανεπιστημίου εκείνη την εποχή.

«Έχετε προσέξει ποτέ πόσο πιο σύντομο είναι το να πηγαίνετε απευθείας εκεί που θέλετε να πάτε;», ρώτησε ο Αϊζενχάουερ. «Γιατί να μην βρείτε τη διαδρομή που έτσι κι αλλιώς θ' ακολουθήσουν οι φοιτητές και να φτιάξετε τα πεζοδρόμια εκεί;»

Έτσι θα έπρεπε να είναι η ζωή. Οι δρόμοι, τα μονοπάτια, οι αρχές δεν θα έπρεπε να προκαθορίζονται.

Επέτρεψε στον εαυτό σου να αφεθεί. Κύλησε φυσιολογικά και επέτρεψε να είναι αυτός ο δρόμος σου. Περπάτα και περπατώντας, φτιάξε το δρόμο σου. Μην ακολουθείς τεράστιες λεωφόρους. Είναι νεκρές και δεν θα βρεις τίποτα σ' αυτές. Έχουν ήδη αφαιρεθεί τα πάντα.

Κανένας άνθρωπος αντάξιός του ονόματός του δεν θα ακολουθήσει πρότυπα.

Ξέρω πως υπάρχει φόβος, φόβος για την ελευθερία. Αλλιώς, γιατί να υπάρχουν τόσες φυλακές σ' όλο τον κόσμο; Γιατί πρέπει οι άνθρωποι να κουβαλάνε συνεχώς στη ζωή τους φυλακές – αόρατες φυλακές; Υπάρχουν μονάχα δύο τύποι φυλακισμένων που έχω συναντήσει, λίγοι που ζουν σε μία ορατή φυλακή και οι υπόλοιποι που ζουν σε μία αόρατη φυλακή. Κουβαλούν οι ίδιοι τη φυλακή τριγύρω – στο όνομα της συνείδησης, στο όνομα της παράδοσης, στο όνομα τούτου κι εκείνου.

Χιλιάδες είναι τα ονόματα τως δεσμών της σκλαβιάς. Η ελευθερία δεν έχει όνομα. Δεν υπάρχουν πολλοί τύποι ελευθερίας, η ελευθερία είναι μία. Έχετε κοιτάξει ποτέ; Η αλήθεια είναι μία. Τα ψέματα μπορεί να είναι εκατομμύρια. Μπορείς να πεις ψέματα με εκατομμύρια τρόπους. Η αλήθεια είναι απλή: ένας τρόπος είναι αρκετός. Η αγάπη είναι μία: οι νόμοι είναι εκατομμύρια. Η ελευθερία είναι μία: οι φυλακές είναι πολλές.

Και με την προϋπόθεση ότι θα είστε πολύ συνειδητοί, δεν θα μπορέσετε ποτέ να κινηθείτε ελεύθερα. Το πολύ πολύ να αλλάξετε φυλακές. Από μία φυλακή μπορείτε να πάτε σε μία άλλη, και να απολαύσετε τη διαδρομή ανάμεσα στις δύο. Να τι συμβαίνει στον κόσμο. Ένας καθολικός γίνεται κουμουνιστής, ένας μωαμεθανός γίνεται ινδουϊστής, ένας ινδουϊστής γίνεται χριστιανός, και διασκεδάζουν – ναι, υπάρχει λίγη ελευθερία που την αισθάνονται μόλις αλλάζουν φυλακές: από τη μία φυλακή στην άλλη – το δρόμο ανάμεσα στα δύο. Αισθάνονται καλά.

Βρίσκονται ξανά στην ίδια παγίδα – αλλά με διαφορετικό όνομα.

Όλες οι ιδεολογίες είναι φυλακές. Σας διδάσκω να τις προσέχετε – συμπεριλαμβανομένης και της δικής μου.